

Oponentský posudek bakalářské práce Kláry Rynešové
Rysy mluvenosti a spontánnosti v komunikaci na sociální síti

Práce Kláry Rynešové se zabývá tématem nesporně velmi aktuálním, ať už z toho hlediska, že komunikace na sociálních sítích je fenoménem zažívajícím v posledních letech prudký rozvoj, nebo z hlediska bohaté lingvistické reflexe tohoto způsobu komunikace. Podle lingvistů, ale i sociologů a filosofů znamenají elektronická média společenskou revoluci podobnou té, jež nastala při přechodu kultury založené na oralitě ke kultuře psané a od té pak ke kultuře fungující na základě polygrafie. Je evidentní, že tato proměna probíhá velmi rychle a zasahuje způsob fungování společnosti a snad též lidské kognitivity, ale zcela jistě komunikační chování a jazykové normy. To se ukazuje i v relativizaci a problematizaci tradiční opozice psanost – mluvenost, tak jak ji chápal např. Josef Vachek.

Tomuto tématu se dostává pozornosti i ze strany českých lingvistů. Je třeba ocenit, že se autorka s relevantními pracemi z této oblasti (zejména S. Čmejrkové a J. Hoffmannové, ale i E. Jandové a dalších) dobře vyrovnala a dokázala je propojit s Vachkovými klasickými tezemi o mluveném a psaném modu jazyka. Jasně také formulovala svůj výzkumný úkol – ukázat na vlastním materiálovém korpusu, jak se rysy mluveného jazyka (zejména nepřipravenost a spontaneita, ale i s ní spojená nespisovnost, emocionálnost, závislost na kontextu aj.) promítají do komunikace z formálního hlediska psané a o které rysy jde; kromě toho bylo součástí úkolu porovnat v této perspektivě texty z chatové komunikace (fungující „online“) a zprávy vzniklé „offline“. Nelze samozřejmě čekat, že by se stran těchto fenoménů vynořily nepředvídatelné závěry, avšak o to zde primárně nešlo.

Přínosem práce Kláry Rynešové je především shromáždění a zpracování původního výzkumného materiálu, který vychází z vlastní komunikace na sociální síti Facebook. Jde o materiál velmi zajímavý, škoda však, že jeho potenciálu autorka ve svých analýzách nevyužila poněkud lépe. Nemyslím, že by to nebylo možné. Práce však zřejmě vznikala, přinejmenším v poslední fázi, pod časovým tlakem, což prozrazuje i mnoho nepříliš přesných formulací či formulačních zkratů (*Nyní přistoupíme ke shrnutí dalšího jevu, kterým je dvojice spisovnost – nespisovnost*, s. 45), občas i defektů (*na rozdíl psanost posilují ...*, s. 17, *Z gramatického a syntaktického hlediska správně*, s. 21, *Jan Chloupek, který...*, s. 28 aj.), nemotivovaně opakovaných výrazů (*v tomto směru* – s. 23, s. 43 aj.). Tradičních jazykových chyb (ani nedostatků interpunkčních) mnoho není. (Jen nevím, proč je psáno adjektivum facebookový s velkým F – s. 11, 31.)

Co se však týče podstatnějších připomínek, vracím se k tomu, že analýzy shromážděného materiálu mohly být podrobnější a profesionálnější. Např. v pojednání o slovní zásobě (s. 31 – 33) se na začátku shrnou v jedné větě „vulgarismy, přejímky z cizích jazyků, expresivní výrazy, zkratky a deminutiva“; v dalších odstavcích jsou zajímavé příklady z různých komunikačních a sémantických okruhů většinou pouze vyjmenovány bez bližších charakteristik a interpretace. (Při tom ovšem narazíme i na sporná místa: nemyslím např., že výraz *pokakýnkala* je jen tak zařaditelný mezi ostatní zde uvedené vulgarismy, že výrazy *čist'oučký* nebo *momentík* „mají velmi neobvyklou podobu“ apod.)

Jednoznačně je však třeba konstatovat, že se Klára Rynešová ve své bakalářské práci vyrovnala se svým úkolem úspěšně (viz hutné závěrečné shrnutí) a splnila nároky na tyto práce kladené. Proto ji doporučuji k obhajobě, a to s návrhem klasifikace stupněm „velmi dobře“.

Doc. PhDr. Irena Vaňková, CSc., Ph.D.
Ústav českého jazyka a teorie komunikace
FF UK Praha

V Praze 1. září 2013